N^er 75. ROK 1835. CZWARTEK 2 KWIETNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz świąt uroczystych w drukarni St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Złp. 12. miesięczne złp. 5.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Franciszka z Pauli.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Sądech.

# Gazeta Krakowska.

*Obserwacye Meteorologiczne.*

| Dzień godz: | Barometr do 0° R red w miarze Paryzkiey | Stopnie ciepła podług Reaumura | Psychrometr | Wiatr | Stan Atmosfery | Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 7 | 27"5''', 533 | + 5°, 4 | 2''', 68 | Pł. Zachodni słaby | Chmury | |
| 1 12 | 5. 520 | 9, 9 | 2, 57 | „ mocny | Pochmurno | |
| 3 | 5, 113 | 9, 6 | 2, 92 | „ „ „ | „ „ | Deszcz |
| 9 | 5, 616 | + 8, 0 | 3, 68 | „ średni | „ „ | Deszcz |

## Część Polityczna.

TREŚĆ NAYNOWSZYCH WYPADKÓW TEGOCZESNYCH.

Kilka półków francuskich odebrało rozkaz przybycia do Paryża, gdzie miały wniyść 28 marca.— Porta miała znowu odebrać niepomyślne wiadomości z Albanii. — Uzbrojenia w Turcyi trwają ciągle. — Mina w pochodzie swoim z Pampeluny do Elizondy miał bydź attakowany przez karlistów. Bożek ten liberalistów, zaczyna dopuszczać się srogości, jakiey w rocznikach wieków barbarzyństwa mało przykładów znaleźć można. Kazał on spalić wieś Lecaros pod Elizondą, i każdego 5go mieszkańca rozstrzelać; i to jest pierwszy z jego wielkich czynów od czasu objęcia naczelnego dowództwa. Po mizerne 200,000 franków nadesłanych mu z Francyi, musiał przyjść z całą armiją swoją nad granicę,— i w tym to tryumfalnym marszu, oznaczył się wielkiém dziełem pożogi i morderstwa!.. Gdyby tak uczynił jaki monarcha europeyski, coby to wrzawy narobiono w Paryżu! Co nauk o filantropii, niezapełniłoby kolumn dzienników francuskich! Ale żeto uczynił jenerał znany z rewolucyjnych zasad, mieysce przeto wrzawy i nauk, zaymą światłe uwagi o łacińskiém *necessitas frangit legem!*— Dziennik *Latarnia morska* Bajonny, zapewnia, że Mina już teraz niezawodnie zacznie attakować i ścigać karlistów, jakoż widać tego początek ua spaloney wsi *Locaros* i piątkowaniu biednych mieszkańców, za to że niechcieli donosić o poruszeniach karlistów.— Ministerstwo angielskie nieobawia się już bardzo opozycyi, większość w izbie niższey coraz widoczniey sza na stronę rządu.-- Poseł francuski jenerał Sebastijani zaraz po powrocie swym do Londynu, doniósł xięciu Broglie ministrowi spraw zagranicznych, że ustalenie się ministerstwa angielskiego za pewne już uważać można.— Dzienniki angielskie, nawet liberalne, powstają przeciw barbarzyństwu Miny! — Flotta angielska przybyła do zatoki śmirneńskiey. Składa się z 6 okrętów linijowych i 3 fregat. Słychać że jeszcze 7 okrętów wojennych ma do niey przybyć.— Flotta turecka która była już zupełnie rozbrojoną, w krótce ma ma bydź uzbrojona na powrot. (Tak donoszą z Odessy pod d. 10 marca.) *(G. P. S.)*

WIADOMOŚCI Z POPRZEDNICH POCZT.

*Londyn* 13 *Marca.* Na wczorayszéy sessyi izby niższéy, jeneralny prokurator podał dwa bile: jeden względem polepszenia sądownictwa duchownego; a drugi względem polepszenia karności duchowieństwa. Celem pierwszego jest, aby wszystkie teraźnieysze sądy których jest blisko 400, połączyć w jeden sąd ogólny, a tym sposobem sądownictwo w sprawach duchownych skoncentrować. Sąd appellacyjny duchowny ma bydź zniesiony, a czynności jego zostaną poruczone tayney radzie.

Pan Peel rzekł: »Takie jest pierwsze ziszczenie obietnic, które ministrowie objęli w mowie z tronu. Wprowadzają dobrze rozważone reformy w sądownictwie duchownem, i chcą zaradzić wszystkim uzasadnionym zażaleniom. Członek parlamentu (Pan Hume) wybrany w Midlessex, poczytał zapewne podane bile za wróżbę rozpoczęcia ważnych środków reformy, i dla tego skłonił się do mniemania, iż niepotrzeba grozić rządowi ograniczeniem funduszów pieniężnych. Czyni to zaszczyt szanownym członkom opozycyi, iż pomimo wstrętu swego ku teraźnieyszym ministrom, popierają te bile. Korzystając z téy sposobności, oświadczam, iż zacni Prałaci okazali gotowość przyjęcia wszelkich rozsądnych i gruntownych reform. Co się tyczy środka przedłożonego teraz izbie, przyzwalając nań, czynię więcéy niż ci, którzy się reformistami nazywają, bo niektórzy z nich pragnęli utrzymać mieyscowe sądy duchowne; ja zaś jestem przekonany, iż w téy części reformy nicby wielkiego nie nastąpiło, gdyby nie ustanowiono sądu, któryby miał znacznieysze prerogatywy, niż sądy mieyscowe. Sam nad sobą zdumiewam się, iż jestem większym reformistą, niż kilku z tych, którzy sobie to nazwisko przywłaszczają. *(Śmiech.)* Nie troszczę się o adwokatów prowincyonalnych: lubo wiem, iż składają liczną korporacyą; zupełnie pomijam ich interes, i pragnę tylko powiększyć dobro powszechne.

Pan Hume protestował przeciw temu, iż kanclerz izby skarbowéy przypisuje sobie sławę, która się jedynie należy przeszłemu ministerstwu, i rzekł: »Szanowny minister wciska się w gniazdo przeszléy administracyi, wysiaduje jaja, które poprzednicy jego położyli, i chlubi się z tego.»

Pan Peel odpowiedział, iż nie zaprzecza sławy przeszłemu ministerstwu, i że tylko oświadczył, iż kommissya została mianowaną za administracyi xięcia Wellingtona; wreszcie oddaje zupełną sprawiedliwość tym, którzy się zajęli ułożeniem raportu w téy mierze.

»Zacny Pan Hume (rzekł daléy minister) uczynił dowcipną uwagę o wylęgnieniu jay; zaiste, miał on niedawno sposobność doświadczenia trudności i wątpliwego skutku tego działania. *(Śmiech.)* Położył on jaje, którego wylęgnąć nie mógł; nie zdołał oraz znaleść kogo, coby się podjął zastąpić go w tém. *(Wielki śmiech.)* Cóż się stało z tém strasznem jajem? Przed tygodniem po należytych bólach położono je; zachodziła wtedy jeszcze wielka wątpliwość, czyli sam szanowny Pan Hume, lub jaka przyjacielska kokoszka ma je wylęgnąć? *(Ciągły śmiech)* Lecz po wszystkich trudach wylęgania, okazało się nareszcie, iż ani zacny członek parlamentu wybrany z Middlessex, ani żadne dwunożne zwierze, pierzaste lub niepierzaste, nie mogło zupełnie wylęgnąć jaja. *(Wielki śmiech.)* Uniewinniałem Pana Hume z tego, iż gniazdo swoje porzucił, mniemając zapewne, iż administracya nie bardzo zaymie się środkami reformy; lecz on, zamiast uczynienia mi wzajemnéy grzeczności i dania pomocy, oskarża mnie, żem się wcisnął w gniazdo przeszłego ministerstwa.

Obadwa bile podane przez jeneralnego prokuratora, zostały pierwszy raz przeczytane.

W Anglii utworzyły się teraz różne towarzystwa, mające na celu zaprowadzenie oświaty między murzynami usamowolnionymi. Zrobiono także 2 wydania pisma świętego, przeznaczonego li dla murzynów, i odbito już 120,000 exemplarzy. Rząd wspierając szla-

chetne przedsięwzięcia prywatnych, kazał na swóy koszt przewieźć do Jamayki 40 beczek naładowanych exemplarzami pisma świętego. Nayczynnieyszém w téy mierze, jest towarzystwo bibliyne w Bedford.

*Bukarest* 8 *Lutego.* Od lat 2ch przybrało tuteysze miasto, zupełnie odmienną postać; mało jest miast na świecie, któreby w równie krótkim czasie, tak znaczne, co do cywilizacyi, uczyniły postępy. Ostatnia rossyjsko-turecka woyna, wiele się przyczyniła do dobra kraju. Zaledwie dała się niedawno uczuć potrzeba gimnazyum, jużci zaprowadzono takowe. Postęp młodzieży w nauce języków, w matematyce i rysunkach, jest bardzo znaczny. Od czasu, jak objął stér rządu teraźnieyszy xiąże, który jest gorliwym przyjacielem sztuk i umiejętności, wszystko się pomyślnie rozwija. Utworzyło się także towarzystwo rolnicze, które, jak wszystko zapowiada, w krótce zbawienne skutki dla kraju przyniesie; prezesem tego towarzystwa, jest brat panującego xięcia. Urządzenia policyine, doznają niemal codziennie stósownych ulepszeń; zaprowadzono już sześć oddziałów straży ogniowéy, w których, biorąc w przecięciu, jest 29 sikawek i stósowna ilość narzędzi, oraz sprzętów do gaszenia ognia; prócz tego, każdy z bojarów, ma sikawkę dla domu swojego, a konne patrole odbywają każdéy nocy straż, przejeżdżając po wszystkich ulicach miasta. Dla tém pewnieyszéy baczności w zabudowaniach, ustanowiona jest kara pieniężna, na każdego właściciela, w którego possesyi ogień się pokaże. Wszystkie szersze i więcéy uczęszczane ulice, są już porządnie wybrukowane. Przestrzegają także, aby nowo stawiane domy, były budowane trwale i w sposób ozdobę miastu zapewniający.

---

# Rozmaitości.

FERDYNAND I.

*Cesarz Austryi.*

Cesarzowa niemiecka, Marya Teressa, ostatnia z rodziny panującey Habsburgów zaślubiła roku 1736 Franciszka I. xięcia Lotaryngii Pierworodnym synem jey był Cesarz Józef II. który panował od roku 1780 do 1790, i umarł bezpotomnie. Drugim synem był Cesarz Leopold II. Oyciec cesarza Franciszka II. (potem I.) a dziad panującego dzisiay cesarza Ferdynanda I.

Zewnętrzna postawa Ferdynanda I. znamionuje człowieka zamyślonego. Przytomności umysłu, odwagi i dobroczynności dał szczególne dowody w czasie nagłego napływu lodów na Dunaju r. 1829 gdzie z niebezpieczeństwem własnego życia, niósł pomoc północnym przedmieściom Wiednia, wodą zalanym. Z resztą nader jest wyrozumiały i bardzo łagodnych obyczajów.

Ferdynand I. urodził się w Wiedniu 19 Kwietnia 1793, liczy więc teraz lat 42.

Słabowite zdrowie w wieku dziecinnym kazało się obawiać o życie jego. To też było przyczyną, iż arcy xięcia długo do stanu woyskowego nie sposobiono. Późniey zdrowie jego znacznie się polepszyło. Pierwszym guwernerem Ferdynanda był baron Carnea-Steffanes, Illiryjczyk, znany badacz starożytności i języków; drugim baron Erberg.

Potym mianowany został W. Ochmistrzem przy dworze arcy xięcia, Feldmarszałek i prezes naywyższey Rady Wojenney, Henryk hrabia Bellegarde, mąż zaszczytnie znany w nayzawikłańszych epokach i interesach z czasów pokoju i woyny. Dla nader podeszłego wieku złożył on roku 1832 wspomniony urząd, i dotąd pełnił obowiązki W. Ochmistrza przy arcy xięciu Ferdynandzie, Łowczy Wielki, hr. Hoyos, który już dawniey był jego adjutantem i honorowym szambelanem.

W pierwszych latach po zawartym powszechnym pokoju, odbył Cesarz Ferdynand podróż po Francyi, Włoszech i Szwaycaryi, równie jak i po większey części prowincyi Cesarstwa austryackiego; gdzie łagodność jego postępowania, oraz swiadczone dobrodzieystwa niemało mu serc zjednały.

Stosując się do dawney polityki domu Habsburskiego: konorowania następcy tronu za

życia oyca, zarządził Cesarz Franciszek I. koronacyą Arcy-Xięcia Ferdynanda na Króla Węgierskiego. Obrząd ten odbył się z wielką okazałością w Prezburgu d. 28 Września 1830; i nowo koronowany monarcha przyjął tytuł Ferdynanda V. młodszego Króla Węgierskiego. Tytuł ten nie nadawał mu wszelako żadnych praw do kierowania interesami publicznemi.

Dnia 27 lutego 1831 zaślubił arcy xiężnę Karolinę, xiężniczkę Sardyńską.

Rzadkiey przytomności umysłu i odwagi, dał Ferdynand I. szczególne dowody w czasie wielkiey powodzi r. 1833, kiedy z narażeniem się na niebezpieczeństwo utraty życia, ratował ludzi i dostarczał im żywności, oraz podczas zamachu na życie swoje, uczynionego w Baden pod Wiedniem przez niejakiego Reindl, mającego pomieszane zmysły. Ferdynand był wówczas pierwszym, który bez żadnego przelęknienia myślał jedynie o przestrachu, którym czyn ten napełni oyca jego; był oraz pierwszym, który pospieszył uwiadomić go o całym wypadku, i okazał, iż jest zdrów i bez żadnego szwanku.

Ferdynand I. założył, wielkim kosztem i nie małą znajomością rzeczy, wielki gabinet technologiczno-przemysłowy, za pomocą Radcy nadwornego Keess. W ogólności, poświęcał się naukom z wielką gorliwością, szczególniey upodobał sobie był nauki heraldyki.

Cesarz Ferdynand I. liczy 4 rodzeństwa.

Marya Ludwika, była cesarzowa Francuzów, jest od niego starsza o 2 lata. Druga siostra Marya Klementyna, licząca dzisiay lat 37 jest małżonką xięcia Leopolda Salerno, stryja panującego dzisiay Króla Neapolitańskiego, Ferdananda II. Trzecia siostra, arcy xiężniczka Marya Anna, urodzona r. 1804 jest xienią PP. Kanoniczek w Pradze. Jedyny brat Cesarza, arcy xiążę Franciszek, liczy teraz lat 33, i ma 3 synów z małżonki swojey, arcy xiężney Zofii, królewny Bawarskiey. Sam cesarz nie ma dotąd żadnego potomstwa.

Związkami krwi połączony jest Ferdynand I. z następującemi dworami europeyskiemi.

*Z królestwem Sardyńskiém:* Małżonka Cesarza Karolina, licząca lat 32; jest xiężniczką Sardyńską, a córką króla Wiktora Emanuela, zmarłego r. 1824, z którym wymarła męzka linia dynastyi Savoie.

*Z królestwem Neapolitańskiém:* Matka Cesarza Marya Teressa, była córką Ferdynanda IV, króla neapolitańskiego; siostra (jak wyżéy) zaślubiła r. 1816 xięcia Salerno.

*Z W. Xięztwem Toskańskiém:* Po wstąpieniu na tron niemiecki Cesarza Franciszka, przeszło to xięztwo (jako *secundo genitura*) na brata jego, Ferdynanda; którego syn, a panujący dzisiay W. Xże Leopold II, jest stryjecznym bratem Cesarza Ferdynanda I.

*Z xięztwem Parmy:* Xiężną panującą jest Marya Ludwika, rodzona siostra Cesarza, była Cesarzowa Francuzów.

*Z Xięztwem Modeny:* Xże panujący Franciszek IV, jest synem arcy-xięcia Ferdynanda, który był stryjem zmarłego teraz Cesarza Franciszka I.

*Z Bawaryą:* Owdowiała teraz Cesarzowa Austryjacka Karolina, i małżonka arcy-xięcia Franciszka (brata Cesarza Ferdynanda) Zofia, są siostrami panującego króla bawarskiego Ludwika I.

*Z królestwem Portugalskiém:* Dona Marya da Gloria, jest córką Leopoldyny, cesarzowéy brazyliyskiéy, a siostry Cesarza Ferdydanda.

*Z cesarstwem Brazyliyskiém:* Cesarz Don Pedro II liczący lat 10); brat młodszy Dony Maryi, jest siostrzeńcem Ferdynanda I.

---

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

*Dnia 31 Marca. — 2 Kwietnia.*

Wężyk Franciszek Ob. z Pruss. — Bogdańska Anna z Polski. — JW. Nesselrode Hr. i Jenerał Ces. Ros. z Polski. — Masłowski adjutant Porucz. Ces. Ros. z Polski. — Stolzenburg Jan Fryderyk z Galicyi. — Wertysieński Woyciech z Galicyi. — Wieczorkowski Onufry z Galicyi.

WYJECHALI Z KRAKOWA.

Niemojewski Adolf do Polski.